

Danielpa Qillqan - Pisqa Chunka Yupayniyuq

Daniel 8-pa willakuykunaq qhawaq pakasqankunata kicharispá: Palmoniypa sut'i rikuchisqan

Jeff Pippenger
2024-01-14

Danielpa qanchis pusaq kaq kapitulupeqa, Danielmanmi qusqa huk rikch'ay Bibliaq willakuyninpi reynakunaqmanta, chaymanta qhepanmanqa uyarin hanaq pacha rimayta, huk tapuywan huk kutichiywan sut'inchasqa.

Chaymi uyarirqani huk santu rimashaqta, hinaspan huk santu nirqan chay rimashaq cierto santuman: “¿Hayk'aqkamataq kanqa chay rikuy sapa p'unchay sacrificiomanta, ch'usaqyachiq hucha llump'aymanta, chaytaq santuario nisqatawan ejercitota sarusqa kanankupa?” Paytaq niwarqan: “Iskay waranqa kimsa pachak p'unchaykama; chaymantataq santuarioqa llimphuchasqa kanqa.” Daniel 8:13, 14.

Ñawpaq chunka iskay versokuna rikch'ayninta reqsisichinku, hinaspata chunka kimsañiqin, chunka tawanñiqin versokunapas huk rikch'ayta sut'inchanku. Imaynatachus iskay sapa hebreo simikuna, iskayninkupas “qichuy” nisqaman t'ikrasqa kanku, hinaspata iskay sapa hebreo simikunapas, iskayninkupas “santuario” nisqaman t'ikrasqa kanku, chay hinallataq Daniel qanchis pusaq kapituluypi iskay sapa hebreo simikunapas kanku, iskayninkupas “rikch'ay” nisqaman t'ikrasqa.

Iskay simikunamanta “apanakuy” nisqa hina tikrasqa iskay simikunaqmanta rimashaqtinchik, Adventismoq teologonkuna ninakuqmi iskayninku “qichuy” niytaq entiendenapaq kasqanta. “Santuario” nisqa hina tikrasqa iskay simikunaqmantataq, Adventismoq teologonkuna ninakuqmi iskayninku “Diospa santuarion” niytaq entiendenapaq kasqanta; hinaspataq “visión” nisqa hina tikrasqa iskay simikunaqmantaqa, Adventismoq teologonkuna yapamanta, iskay simikuna ukhupi kaq sapaqchakuykunata pampachanku. Chay sapaqchakuyqa Danielpaq ancha importaumi karqa, chayrayku payqa munaychaqta iskay ancha hukniray hebreo simikunata apaykacharqa; chaymi noqanchikqa chay sapaqchakuyta riqsispa takyachinanchik. “Visión” nisqa simi, chunka kimsayuyq versículopi, hebreo simi “chazon” nisqaqmi; chaytaq musquy, revelación, utaq oráculo—huk visión—niytaq nin.

Simi “visión” nisqaqa chunka kutita rikurin Daniel qanchis pusaqniyuq capítulo pusaqpi, ichaqa iskay sapan hebreo simikunatam sut'in. “Chazon” nisqaqa, chunca kimsayuyq versículopi tarikuspa, huk kutitaumi huk versículopi kashan, chaymanta iskay kutita versículo iskaypi, hinallataq versículo chunca kimsayuyqpi, hinaspa huk kutita versículokuna chunca pichqayuyq, chunca qanchisniyuq, chunca suqtayuyqpiwan. Daniel capítulo pusaqpi chunka kutimanta qanchis kutikama, maypi “visión” nisqa rikurin chaypi, “chazon” simim kashan, sut'itaq “huk visión” ninanpaq.

Daniel pusaq wawqi kinsa kutipi “vision” nisqa simi rikurin, chayqa hebreo simipi “mareh” nisqam, “rikuy” utaq “rikch’ay” niyninwan. Pusaq kaq kapitulumpiqa, hebreo simi “mareh” nisqa huk kutipi mana “vision” hinachu tikrasqa, aswanqa “appearance” hinam tikrasqa, chayhinaqa simip ancha aswan allinta niyninta reqsichin. Imaraykutaq Daniel ishkay sapaq hebreo simikunata llamk’arqan, chaykunaqa niyninpi ancha qayllapi kaspapas tikraqkunaqa huk simillata hina qhawarqanku? ¿Chayqa imaynanpis chaniyuqchu?

“Sapa kamachiy Diospa siminpi kachkan chayqa, sapan prinsipiuqmi kikin chiqninpi kan; sapa cheqaq kaypas kikin allin churananpaqmi kan. Hinallataq llapan hunt’asqa ruwasqa qillqasqa sayariynipas, wakichisqanpi hinaspa hunt’asqanpi, Ruwaqninmanta testimoniuta aparin. Chayhina sayariytaqa mana ima yuyayniyoqpas, mana mana tukukuqpa yuyayninlla mana yuyayta atinkumanchu, nitaq ruwariyta.” Education, 123.

Iskay kutichiyta kutichispa kutichiyqa Ari nispam, cheqaqtapuni allinchan imaraykuchus Daniel t’aqwirqan chaymanta, chayraykun profecía yachaqa kamachikuynin tukukun ñawpaq tapuyta maskaspa unanchayman chayanampaq, mayqinchus tapun imaraykuchus Daniel chay t’aqwiriya rurarkan. Paypa rurasqan t’aqwirikuna, “santuario” nisqaman tikrasqa simimanta, hinallataq “qichuy” nisqaman tikrasqa simimanta, wiñaypaq qispichiykunata apamun; chayhinaqa, imanataq pipas suyayman mana chay hina ancha ancha allinchasqa kananpaq “visión” nisqaman tikrasqa simimantapas? “Sapa cheqaq kay”niyoqmi “kikin rurayninta” charin “Diospa siminpi,” hinaspan profecíapa “sayayninta” takyaykachan, hinallataq profecíapa hunt’akuyninta, maypachachus chay “rurasqa” kaqtin.

Pusaq “visión” nisqata yuyayman churaspa qallarispa, capítulo ochopeqa, Danielpa testimoniunman “chaypi sayasqa” huk “chiqaq kaq”qa kaymi: pitas Daniel ocho capítulo, chunka kimsayuy versículopi tapusqaman kutichirqa kayhinata: “Ishkay waranqa kinsa pachak p’unchaykama; chaymantaq santuarioqa llimphuchasqa kanqa.”

Tawaq kanku chusku chiqaqkuna kan, Daniel pusaqniyuq kapitulumanta sut’inchaypaq chiqanchasqa “apaynin”niyuq; chaykunata rimayta munani. Hukninmi kay: Ulai mayu patapi musquy-riqsisqa qhipa p’unchaykunapaq willakuynin kasqanta reqsichisqa kashan, hinallataq Daniel qillqapa “yachay”ninpa unanchaqanmi, chaymi 1798 watapi “tukukuypa pacha”pi “kicharisqa” karqan.

“Ancha aswanmi Diospa Siminmanta sinchi aswanta, qayllapi yachayta munan. Aswanraqmi Danielpa qillqanpas, Apocalipsis qillqanpas rikuchisqa kanan, ñawpaqmantaqa manam hayk’aqpas llasanchispa ruwayninchikpa historiapi hinachu. Wakin siq’ikunaqpiqa ichapas pisillata rimarisun Roma atipayninmanta, papadomanta ima; ichaqa profetakunaq, apostolkunaq ima, Diospa Espiritunpa saminchayninwan qillqasqankumanta runakunaq yuyayninta hap’ichinanchikmi. Santo Espírituqa chaykunata hina allichasqa, profecía qosqapipas, chaypi rikuchisqa ruwaykunapipas, yachachinanpaq: runa kaq ruwanaqa mana rikuchisqa kananpaq, Cristopi pakasqa kananpaq, hanaq pacha Señor Diosninchikwan paypa leyninwan hatunchasqa kananpaq.”

“Daniel qillqanta ñawiriyichis. Chaypi rikuchisqa suyuqkunaq historianta, hukmanta hukmanta, waqyachiyichis. Qhawariychis estadistakunata, tantanakuykunata, atiyiniyuq soldado ayllukunata, hinaspa rikuyichis imaynatas Dios runakunaq hatunchakuyninta uraykachirqa, runapa gloryanta allpaman churaykurqa. Dios sapallanmi hatun kasqa hina rikuchisqa. Profetaq musquyninpi Payqa rikurisqa huk atiyiniyuq kamachiqta urmachispa, huktaq sayarichispa. Paymi sut’inchasqa tukuy pacha Monarca hina, wiñay Qhapaq Suyunta sayarichinampaña; Unay P’unchawkunaq Machu, kawsayniyuq Dios, tukuy yachaypa Pukyu, kunan pacha kamachiq, hamuq pachata rikuchiq. Ñawiriyichis hinaspa entienderiyichis mayna wakcha, mayna pisi kallpayuq, mayna pisi-unay kawsayniyuq, mayna pantasqa, mayna huchasapa kasqanta runa, almanta yanqa kaqkunaman hoqarispa.”

Espíritu Santoqa Isaias nisqanwanqa Diosta, kawsayniyuq Diosta, qhawariypaq aswan hatun imata hina ñawpaqman churawanchik—Cristopi rikuchisqa Diostam. “Ñuqanchikpaqmi wawa nacekun, ñuqanchikpaqmi churi qusqa kan: kamachiyqa Hina umru patapim kanqa: sutintataq sutichasqankuqa Admirable, Consejero, Dios Poderoso, Padre Eterno, Príncipe de Paz” [Isaías 9:6].

“Kanchay Danielqa Diosmanta chiqllata chaskisqa k’anchayqa, aswanta kay qhepa p’unchaykunapaqmi qosqa karqa. Ulai hinaspa Hiddekel mayukunapa patankunapi, Shinar suyupi hatun mayukuna kasqankupi, pay rikusqa musquy rikuykunaqa kunan hunt’akuy rikhurishanña, tukuy willakusqa ruwaykunapas utqayllam pasasqa kanqa.

Qhawariychis Israel judío nacionpa imayna kasqanta, Danielpa willakuy profeciakuna qusqakuchkaptin. Israel runakuna prisionpi kachkarkanku, templonkuta thuñisqa karqa, templopi serviqninchik ruwayninkunapas sayachisqa karqa. Paykunapa religionninku sacrificiokunamanta sistema ceremonialpi chawpichasqa karqa. Hawa rikuy formakunata llapa imayuq hina tukuchirqanku, ichaqa cheqaq yupaychaypa espiritunta chinkachirqanku. Servicionkukuqa gentilismopa tradicionninkunawan ruwasqanwan qhellichasqa karqa, sacrificiokunapa rito ruwayninkupiqa llanthuymannin qhawarirqanku, manataqmi cheqaq kaqmanqa qhawarirqankuchu. Manam reqsirqankuchu Cristota, runakunapa huchankunamanta cheqaq ofrendata. Señorqa llank’arqa llaqtata prisionman apananpaq, templopi serviqninchik ruwayninkunatapas sayachinanpaq, ama hawa ceremonialkuna religionninkupa tukuyllanman tukuq kananpaq. Principionkunaq, ruwasqankunaqpas gentilismomanta pichasqa kanan karqa. Ritual serviciom sayarqa sonqomanta servicio kawsarichisqa kananpaq. Hawa llihipaynin chinkachisqa karqa, espiritual kaq rikuchisqa kananpaq.

Paykuna prësü kasqankupi, runakuna arrepentisqa sonqowan Señorman kutiriptinku, Payqa kikinta paykunaman rikuchikurqa. Manam Paypa kachkasqanpaq hawa rikch’ayninta kapurqanchu; ichaqa Justicia Intipa k’anchay rayokunaqa paykunaq yuyayninkunawan sonqonkumanwan k’ancharqa. Diosman waqyakuptinku p’enqaychasqa kasqankupi hinaspa llaquypi, profetankunamanqa ricch’aykuna qosqa karqa, chaykunam hamuq p’unchawkunapi pasaq ruwaykunata qhawarichirqa—Diospa runankunaq ñak’achiqninkunaq urmachisqa kayninta, Redentorpa hamuyninta, hinaspa wiñay kawsayniyuq qhapaq suyupa sayarichisqa kayninta.” Manuscript Releases, volumen 16, 333–335.

Ulay mayu rikch'ariyqa qhepa p'unchaykunapaq qosqa kasqan "chiqaq kaynin"mantaqa mañakun, profeciakunata yachaq runaqa chay rikch'ariypi sut'inchasqa dhacatakunamanta ima nisqanta entiendenanpaq kallpachakunanta. Ulay mayu rikch'ariywan tinkisqa profético "asuntokunaqa" "Santo Espíritu" nisqawanmi "formachasqa karqan", "iskayninpi hina: profecía qosqapipas, rikuchisqa dhacatakunapipas." Imayna kasqanta huk profeta rikch'ariyta chaskisqan p'unchawpi, hinallataq profeciapa dhacatakunata profeta sut'ichasqantapas yachachkananchikmi; yachaspaqa iskayninku qhepa p'unchaykunapi hunt'akunanpaq profético representación kasqanta. Ñawpaq pasajemi kallpachawanchik, Danielqa "qanchis kutikama" niskha prisionpi kasqanta reqsinanchikpaq.

Danielqa rikch'arin Apocalipsis chunka hukniyuqpi kimsa p'unchaw kuskanwan tukukuyninpi hapiyqusqankuta reqsikuqkunata sut'incham; chaymantaq wanakuywan Señorman kutirinku, Levítico iskay chunka suqtayuq mañakuyta hunt'anku, chanin kaqta mana allin kaqmanta t'aqanku, hinaspataq Señorqa ch'iqchisqa kaqkunata huñunanta nisqan prometesqanta hunt'an, pay kikinta paykunaman rikuchispa. Chayraykun paykunap "uyariyninkupa hatun yuyaynin"qa "Dios, Cristopi rikuchisqa" kan.

Ulay mayu rikch'aypa "aparikuynin", hinallataq imayna chayqa Cristo rurasqan willakuq proféticopa "ruwananman" yanapakun, kaymi ñawpaq "hecho" nisqaqa pisilla qhawarisqayku; hinaspapas qillqasqa pasajepi sut'incham, aswan hatun munasqanchikqa Diospa qhawarichiyin kanan tiyan, "Cristopi qhawarichisqa" hina. Daniel qillqap pusaq kaq kapituloquepa, Cristoqa manan Isaías qhawarichisqan hina qhawarichisqachu, maypicha Isaías sut'incharqan Cristopa "sutinqa sutichasqa kanqa Admirable, Consejero, Dios Fuerte, Padre Eterno, Príncipe de Paz" nispa. Daniel qillqap pusaq kaq kapituloquepa, Diosqa Cristopi Palmoni hina qhawarichisqa kachkan, chayqa ninmi Admirable Yupaychaqta, utaq Pakasqa imakunapa Yupaychaqnin.

Chay "hecho" mañakunmi sut'i maskayta imayna "apaynin" kasqanta "Palmoni" suti, hinallataq imayna chay suti yanapakun profeciqa "estructura"ninta, "diseño"nintawan. Kinsaq "hecho" nisqapas, Daniel pusaq kaq capítulo ukhupi, reqsikuyta hina kasqan, chaymi kan maypichus Millerita kuyuchisqaq chawpi doctrinal pilar ninan sut'ita churakun. Millerpa aswan llihipiq quri rumiqa tarikusqa karqa chunka tawa kaq versículopi, chayrayku maskananchik tiyan imayna "apaynin" kasqanta chay "hecho"pa Ulai Mayu qhawayman, kunan p'unchaykuna hunt'akuy proceso ukhupi kachkaptin.

Millerpa musquyninpi, maytu caja mesa patapi, wasin ukhu chawpinpi churakuspa, intipa llihipayninwanmi lliphirirqan; ichaqa qhepa p'unchaykunapi maytutaq aswan hatunmi, hinaspataq chunka kuti aswan llihipayniyoqmi kaykan, Millerpa mesan patapi qallariypi churakusqanmantapas aswan. ¿Imataq Ulai Mayu musquy rikuyqa, maypi Millerita kuyuyllapa chawpi sayayninta hapiq doctrina kasqan, qhepa p'unchaykunapi chay doctrinapa k'anchayninta chunka kutita yapamun? ¿Ima revelakusqataq qhepa p'unchaykunapi rikuchikun, mana 1798 watapi tukukuypa tiempunpi rikuchisqa karqanchu? ¿Imataq "ruwaykuna" Ulai Mayu musquy rikuyqmanta, panay White nisqan hina, "kunanqa hunt'akuy ruwaypi kachkan"?

Kay kimsa ñawpaq chiqaqkunata cheqaq sonqowan huñuykuspa (Ulai rikch'aynin, Cristota Palmoni hina rikuchisqa kasqanmanta, chaymanta chawpi yachachiy sayay doctrinalninmanta), huk sasachakuyninpaq qallariyta chaskinanchik tiyan, chaymi Ulai mayu rikch'ayninmanta yachayninchikta sinchita tupachinqa. Chay huñusqa chiqaqkuna qawariyta munasqankuman willan: 1798 watapi kicharisqa willakuyqa “pachaman watakusqa” willakuy kasqanta. Ñawpaqmanta willasqa pacha profecía nisqa mana kaspaqa, Millerpa willakuyninqa mana hayk'aqpas karqanmanchu.

Kay t'aaq “chiqaq” kay chayamantaqa kaymi: Millerita runakunaqa willakuyta qhawarirqanku profetapa p'unchayninman hina sayasqa. Kay chiqaqta astawan reqsichinapaqmi, Diosqa Cristopi rikuchisqa karqan, chunka kimsayuq, chunka tawayuq versiculokunapi, Musphaypaq Yupaychaq (Palmoni) hina. Chay visión nisqaqa sapallan 1844 wata, octubre killapa iskay chunka iskayniyuq p'unchawnta, chunka iskay pachak kinsa chunka p'unchawkunapa tukukuynin hina, chunka tawayuq versiculopi nisqaman hina reqsichiylla kasqanta yuyayqa, chiri yaku hina wiñachiyimi Diospa sut'inchasqanman, Cristo nisqawan Palmoni hina rikuchisqa kasqanman.

Adventismopa yachaq teologonakunan allinta llank'aspa pampachayta munarqanku Daniel qhelqapa pusaq kaq kapitulumanta chunka kimsayuq versiculopi tapukuypa ancha hatun niyninta, chay hina llullakuy willakuykunamanta mikhunankupaq wayk'usqankuman munasqa mallkiyta ruwananpaq; chaywanmi yachayniyoq mana kasqakunata, rinriyku nanay munayniyoqkunata, Adventismopa chawpi sayayninwan t'inkisqa cheqaqkunamanta ama llakikunanpaq hark'anankuta yuyarqanku.

Qelqa Qhelqataqa, wakinkunamanta aswan llapanpaq Adventokuna iñiyninpa sayariynin hinallataq chawpi pilarnin karqa, kay nisqaqa: “Iskay waranqa kimsa pachak punchawkuna qhipamanqa santuarioqa pichasqa kanqa.” [Daniel 8:14.] Kay simikunaqa Señorpa utqay hamuyninpi iñiqkunapaq llapanpaq reqsisqa karqan. Waranqa runakunapa siminwanmi kay willakuyqa iñiyninkupa qapariynin hina yapamanta rimarisqa karqa. Llapanmi musyarqanku kaypi willasqa ruwaykunapi kasqanmanta hapipakusqa kasqanta aswan k'anchayniyuq suyakuyninku, aswan munasqa suyakuykunapas. Kay profetikupunchawkunaqa qawachisqa karqan 1844 watapa qharwa pacha tukukuyninpi tukukuq. Wakin cristianokuna hinallataq chay pacha Adventokunapas hap'irqanku kay pachata, utaq huknin parteninta, santuario kasqanta. Paykuna yuyarqanku santuario pichayqa kay pachapa q'umyachisqa kaynin kasqanta qhepa hatun punchaw ninakunawan, hinaspa chayqa iskay kaq hamuyninpi ruwasqa kananta. Chayraykunmi tukuychasqanku Cristoqa 1844 watapi kay pachaman kutimunanta.

“Churay sut'inchasqa pachaña pasarusqa karqa, hinaspa Señorqa manaraq rikurimusqachu. Iñiqkunaqa yacharqanku Diospa Simin mana pantanankuta; profecíapa qhawariyninkupi pantayqa kanan karqa; ichaqa maypitaq pantayqa kasqa? Achka runakunaqa mana allin yuyaywan sasa kasqapa watupayninta p'itirqanku, 2300 p'unchawkuna 1844 watapi mana tukukuq kasqanta nispas. Manam ima rasuntaq qoqchu kaypaq, aswanqa Cristo paykuna suyashqanku pachapi mana hamusqanraykulla. Paykunaqa nirqanku, profecíapi p'unchawkuna 1844 watapi tukukuq kasqanman chayqa, Cristoqa chay pachallapi kutimuspa santuario-ta pichananpaq kasqa, kay pachata ninawan ch'uyanchaspa; hinaspa mana hamusqanraykuqa, p'unchawkunaqa mana tukukuq kasqachu.”

Kay tukuy kay tukukuyta chaskiyqa ñawpaq profeciapa pacha p'unchaykunata yupaychasqankuta saqeymi karqa. Iskay waranqa kimsa pachak p'unchaykunaqa tarisqa karqan Artajerjespa kamachisqan Jerusalén llaqtata kutichinapaq hinaspa sayachinapaq kallarisqanpi, ñawpaq watakunamanta 457 watapa qasay killapi. Chayta qallariynin hina hap'ispanqa, Daniel 9:25–27 nisqanpi chay pachapa sut'inchayninpi willakusqa llapa imaymanakuna yupaychasqanpi tukuy ima sumaq tinkuywan, hunt'asqa takyasqa kasqan rikurqan. Soqta chunka isqunniyuq semanakuna, nisqaqa ñawpaq 483 wata 2300 watakunamanta, Mesíasman, Hawisqa Kasqaman chayanan karqa; hinaspa Cristopa bautizakusqan hinaspa Espíritu Santowan hawisqa kasqan, C. D. 27 watapi, chiqapta sut'i willakusqanta hunt'arqan. Qanchis chunka semanapa chawpinpi, Mesíasqa wañuchisqa kanan karqa. Kimsa wata kuskanmanta bautizakusqan qhipaman, Cristoqa chakatasqa karqan, C. D. 31 watapa pawqar killapi. Qanchis chunka semanakuna, icha 490 watakuna, aswanqa judíokunapaqmi karqa. Chay pachapa tukukuyninpi, chay nacionqa Cristota mana chaskisqanta sellarqan disipulonkuna qatikachaywan, hinaspa apostolkunaqa mana judío runakunaman kutirirqanku, C. D. 34 watapi. Chay hina 2300 watakunamanta ñawpaq 490 wata tukukuptinqa, 1810 wataña puchunman karqa. C. D. 34 watamanta, 1810 watakuna 1844 watakama chayan. “Chaymantataq,” nispa angelqa nirqan, “santuariota pichasqa kanqa.” Profeciapa ñawpaq llapa sut'inchasqankunaqa mana iskayrayaypaqmi churasqa pachapi hunt'akusqa karqan. Kay yupaychaywanqa, tukuy ima sut'i hinaspa takyasqa karqan, ichaqa mana rikurqanchu 1844 watapi santuario pichasqa kasqanman tinkuq ima ruwaypas rurasqa kasqanta. Chay p'unchaykuna chay pachapi mana tukusqanta ñiyqa, llapa tapukuyninta pantayman churanapaqmi karqan, hinaspa profeciakunapa mana pantayniyuq hunt'akuyninkunawan allinta sayachisqa yuyaykunata saqenapaqmi.

“Ichaqa Diosmi runankunata pusarqa hatun Advento kuyuriypi; atiyinwan k'anchayninwanmi ruwasqaqa qatinqinpi karqa, hinaspataq manan saqeyta munarqachu chayqa tutayayman, llakikuymampas tukunanpaq, llullaqa hina, fanatiku kusikuy hina qhawasqa kananpaq. Manan saqeyta munarqachu siminta iskayrayaypi, mana chiqaq yuyaypiña watusqa kananpaq. Achka runakuna ñawpaqmanta yupaychasqanku profetapa pacha p'unchaykunamanta qipancharuspa, chaymanta sayasqa kuyuriypa allin kasqanta ñiqruspanku, wakinkunataq mana munarqankuchu saqeyta iñiypa, experienciapa nisqankuta, mayqenchus Qelqakunaq, Diospa Espiritunpa testigowanpas sayachisqa karqa chaykunata. Paykunaqa creenqanku profeciakunata yachaypi allin, sanu interpretay pa kamachiykunata chaskisqankuta, hinaspataq paykunapa ruwanan kasqantaña ñawpaqta tarisqa cheqaqkunata sinchita hap'iy, chaynallataq Biblia qhaway mask'aypi kikin ñanta qatipayta. Ch'uyanchasqa mañakuyniyoqtaq kashaspa, imayna kasqankuta wakmanta qhawarirqanku, hinaspataq Qelqakunata yachaqaspa pantasqankuta tariyta mask'arqanku. Profetapa pacha p'unchaykunata yupaychasqankupi mana ima pantaytapas rikuspanku, pusasqa karqanku aswan allinta santuario nisqamanta yuyayta qhawaykuyta.” The Great Controversy, 409, 410.

Ulai Mayu rikch'aymanta reqsichisqa kikin pasaje-pi, Hermana White willawanchis chaypiqa “Diospa Siminta aswan achka qhawaywan yachayqa necesitakun” nispa. Teólogo-kunaqa The Great Controversy qelqapi ñawpaq pasaje-manta “tiempos proféticos” nisqa yuyayta rikuchinqaku, hina kaspa, Hermana White comentarionta saquesqan “tiempos proféticos” nisqaqa iskay chunka

kimsayoq pachak watayuq profecía ukhupi rikuchisqa pichqa profecía kasqanman hina. Tukuy hinam, ninku paykunaqa, chay pichqamanta tawa profecía-kunaqa pasaje-pi sut'inchasqa kashan. Ichataq “aswan achka qhawaywan yachay” chay yachaymanta rikuchin, “tiempos proféticos” nisqa, achkaqpi nisqa, Hermana Whitepa qelqasqankunapi aswan chiqaqtaqa iskay profecíamanmi sut'incham, chaykunaqa 22 de octubre de 1844 p'unchaypi hunt'akunanpaq karqan.

Kanchismi sapa tiempoq willakuyninkuna kan, Gabrielqa Danielman reqsichisqan, iskay chunka kinsa pachak watakunamanta huknin kasqankuta. Ñawpaq kaqmi tawa chunka isqon watakunata reqsichin, maypichus “callikuna, perqakunapas sasachakuy pacha ukhupi hatarichisqa kanqaku” nisqa. Iskay kaqmi Cristoq bautismon karqa, tawa pachak pusak chunka kinsa watakuna qallarina puntomanta 457 a.C. watamanta qhipaman. Kinsa kaqmi paypa chakatasqa wañusqan karqa; tawa kaqtaq reqsichin ima p'unchaypichus evangelioqa mana judío nacionkunaman chayanqa, tawa pachak isqon chunka watakuna tukukuptin, chay watakunaqa judío naciónpaq sapaqchasqa karqan. Hinallataq pichqa kaq, pichqa kaqla tiempo willakuyqa, 1844 watapi octubre killapa 22 p'unchayninpi tukukorqa. Ñawpaq tawa tiempo willakuyninkunaqa 1844 watamanta unayña ñawpaqta tukukorqanku. Chayqa, imatataq Panay White cheqaqtapuni nin, “profético periodokuna” nisqanta achka rimaypi llamk'achispa, mayqenkunataq 1844 watapi tukunan karqa?

Milleritakunapa ñawpaq llakiyta rimarispas, chay tapuypa kutichisqanmi imataq kasqanta riqsichin.

“Rikurqani Diospa llaqtanta kosisqa suyakuypi, Señorninkuta suyaspa qhawarikuqta. Ichaga Diosqa munarqan paykunata pruebayta. Makinmi pakarqan pantayta profetakuna pacha yupaypi. Señorninkuta suyaqkunaqa manam chay pantayta tarirqankuchu, nitaq pacha nisqata hark'aq aswan yachaysapa runakunapas rikurqankuchu. Diosqa munarqan llaqtanqa huk llakikuywan tinkunanta. Pachaqa pasarqan, hinaspan Qispichiqninkuta kosisqa suyakuypi suyaqkunaqa llakisqa, sonqon p'akisqa karqanku; ichaga Jesuspa rikhurimuyninta mana munaspa, manchakuyrayku willakuyta chaskiqkunaqa kusikurqanku mana chay suyasqa pachapi hamusqanrayku. Paykunaq rimayninkuqa manam sonqota chayaraqanchu, nitaq kawsayta chuyanchayta atirqanchu. Pacha pasarikusqanqa allin yuyasqa karqan chay sonqokunata rikuchinampaq. Paykunam ñawpaqta kutiriranku hinaspa asikacharqanku chay llakisqa, suaynin p'akisqa runakunata, paykunaqa cheqaqtapuni Qispichiqninku rikhurimuyninta munakuqkuna karqanku. Rikurqaniami Diospa yachayninta llaqtanta pruebaspa, huk allinta maskaq pruebayta qospa, tarinampaq pichus ñak'ariy horapi qhispirinqa hinaspa qhipaman kutirinqa chaykunata.”

“Jesuspas llaqa hanaq pacha anfitriónninkunawan kuskas khuyaywan munakuywan qhawarirqanku chaykunata, may sumaq suyaqkunawan munasqanman hina unayta suyaqkuna, payta rikuyta munaspa, pichus almanakupa munakusqan karqa. Angelkunaqa muyuriq kasharqanku paykunapa muyuriyninpi, prueba horanpi kallpachaypaq. Chay hanaq pacha willakuyta chaskiyta qhillakusqakunaqa tutayaypi saqisqa karqanku, hinallataq Diospa phiñakuynin paykunapa contranpi hap'iparirqan, imaraykuchus mana munarqankuchu chaskiyta chay k'anchayta pay hanaq pachamanta kachamusqanta. Chay cheqap kasuk, llakisqa, pantasqa iñiqkuna, mana entienderqankuchu imarayku Señor ninku mana hamurqanchu, manam tutayaypi saqisqachu karqanku. Yapamanta pusasqa karqanku Biblian kuman, profecía tiempokunata mask'anankupaq. Señorpa makinqa yupaykunamanta

anchurisqa karqan, pantasqapas sut'inchasqa karqan. Rikurqanku profecía tiempokuna 1844 watakama chayasqanta, hinallataq chay kikin pruebakuna paykuna rimasqanku, profecía tiempokuna 1843 watapi tukuq kasqanta rikuchinankupa, pruebarqanku chaykuna 1844 watapi tukukunankuta.” Primeros Escritos, 235–237.

“Profetapa pachasnín” karqan “profetapa pachasninkuna” “1844 watakama chayanqankuna”, chaykunatam Milleritakuna qallariypi 1843 watakama chayanqankuta yuyarqanku. “Profetapa pachasninkuna” 1844 watakama chayanqankuna, kimsa profetapa pachasninkunam karqanku, llapallankupas Habacucpa tablankunapi rikuchisqa kanku. Chay kimsa pachasmanta hukninqa 1844 watallatam “llank’arin”, iskayniytaq 1844 watayoc octubre killapa 22 p’unchawninkama chayanku. Waranqa kimsa pachak kimsa chunka phisqa p’unchawkunaqa 1844 watapa qallariy ñawpaq kaq p’unchawninkam chayarqan, chay p’unchawpitaq Milleritakunapa ñawpaq llakikuy chayamurqan, hinallataq suyay unay tiempo qallarin Habacuc iskay kaq capitulomantapas, Mateo iskay chunka phisqa kaqpi chunka virgenkunamanta rikch’achikuymantapas.

Daniel pusaq qanchis pusaq chunka tawayuq t’aqapi, chunka tawayuq chhikapi nisqa iskay waranqa kimsa pachak pachak p’unchaykunaqa 1844 watapi octubre killapa iskay chunka iskayniyuq p’unchayman chayarqan, chayllapitaq “qanchis kutikama” nisqawan Urin ladu Judá qhapaq suyuman contra iskay waranqa pichqa pachak iskay chunka watakunaqa tukukapurqanpas. Palmoniqa kinsaq chunka kimsa chhikapi Daniel pusaqpi musphaypaq Yupaychaq hina kikinta reqsichikun, hinaspataq paypa qawarichisqan profetiku “ruwana” hinaspa “wakichiy” ukhupi chunka t’inkisqa pacha qillqasqa willakuykunamanta aswanpas hukninchik kaqkunata oqarisqan.

Qatiq qelqaypi kay cheqaqkunata aswan mast’arikuspa yuyaymanasunchik.

Cristoqa kay pachaman yachachikuyta qorqan, chayqa yuyayman hinaspa almanman qillqasqa hina kachun. “Kaymi wiñay kawsay,” nispa nerqa, “qamta reqsiykuqu qam sapallan cheqaq Dios kasqaykita, hinaspa Jesucristota, qam kachamusqaykita.” Ichataq Satanásqa runakunapa yuyayninkunapi llamk’an, nispa: Kayta utaq chay ruwayta ruraychis, hinaspa dioskunahina kankichis. Pantachiq yuyaywanmi Adánta hinaspa Evata púsarqan Diospa siminta iskayrayachinankupa, hinaspa chaypa rantinpi huk yachachiyta churaykunankupa, mayqencha huchaman hinaspa mana kasukunaman apan. Hinaspa paypa llullachiq sophistrianqa kunan p’unchawkunaqpi ima rurasqanta Edénpi rurarqun, chayllatataq rurashan. Cristo kay pachaman hamuspanqa, iglesia-ninpa cimienton kananpaq pisi kasqakuna challwa hap’iqkunata akllarqan. Kay disipulokunamanmi munarqan qhawaykachiyta reinonpa hinaspa misionninpa ima kasqanta. Ichaqa paykunapa pisi entiendenqankunam payta hark’arqan. Qillqakamayukunapa hinaspa fariseokunapa nisqankunata chaskisharqankuña; chayraykum ancha achka paykuna iñisqankuna mana cheqaqchu karqan. Hinaspa Cristoqa achka imakunata paykunaman niyta atispaqa, mana atirqankuchu uyarikuyta ancha achkata, mayqentachus pay munapayarqan paykunaman willayta.

“Cristo tarin kay pacha religionninkuqkunata pantasqa yuyaykuna hinantinwan junt’asqa kasqankuta, chayrayku mana cheqaq kaypaq lugar kanchu umankupi. Qosqasqa yachachiywan, yachachiqkuna mana iñiq qillqaqkunaq yuyayninkunata chaqruyku. Chay hinaqa waynakunaq umankuman zizáñata tarpunku. Rimanku yuyaykunata, mana waynakunamanpas

machukunamanpas rikuchinapaq kaqta, mana hayk'aqpas yuyaripa ima muhu
tarpusqankumanta, nitaq ima cosechata pallananpaq kasqanmanta chaymanta llusqta.”
Review and Herald, July 3, 1900.